

MARIE STERNOVÁ:
JINDŘICH ŠIMON BAAR
A KULTURA CHODSKÉHO REGIONU
DIPLOMOVÁ PRÁCE
POSUDEK VEDOUCÍHO

Z pohledu skutečně odborného není neobvyklých či nečekaných témat, to jsou hodnocení laická. Vybere-li si ale současná mladá pražská intelektuálka za téma své diplomové práce kulturu Chodska a osobnost a dílo Jindřicha Šimona Baara, je to i s touto výhradou přeci jen neobvyklé a nečekané. Text předložené práce cestu k tématu příliš neprozrazuje. Měl bych ji jako vedoucí práce znát, téma tu ale od počátku bylo jaksi samozřejmě, hotové, prezentované tak nepochybně a jaksi bytostně, že mě vlastně nikdy nenapadlo se příliš vyptávat. Spjatost s tématem, zainteresovanost na něm přitom dává textu sympatický náboj.

Autorka definuje přesně předmět a cíle své práce až v samém závěru: *„Její snahou je najít souvislosti mezi vlivem regionálně významné osobnosti Baarova formátu a prožíváním chodské identity obyvatel zkoumaného regionu, který ho uznává jako svého duchovního vůdce. Práce je pokusem o nahlédnutí problematiky lokální kultury v kontextu každodenního života z kulturologického úhlu pohledu.“* (s. 80) Velmi lakonický nástin metodologického přístupu v úvodu neprozrazuje, kolik úsilí stojí za jeho krystalicky čistou jednoduchostí. Vztah lokální kultury a osobnosti, v níž se shromažďují a personifikují její významy, bylo samozřejmě možno konstruovat nejprve teoreticky, diplomantka našla ale jiný, i kompozičně účinný postup: Respektuje obraz zkoumané regionální kultury a vychází od osobnosti Jindřicha Šimona Baara.

Kvalitu vstupní životopisné črty ocení čtenář vlastně až po přečtení celého textu: Nic tu není zbytečné, vše je využito v dalším textu a akcenty dobře připravují témata, která jsou v něm postupně probírána. Do citlivé problematiky vztahu biografie a literárního díla vstoupila diplomantka bez rozpaků, vybavena bezpečnou znalostí. Vyhnula se tak suverénně úskalím biografické uměnovědné metody a vlastně poprvé odpověděla na otázky, které text práce nutně před čtenáře klade: Kde je

hranice kompetencí mezi kulturologií a literární vědou (a s postupem textu dalšími uměnovědami, etnografií a dialektologií)? Či jinak: Je kulturologie oprávněna zkoumat literárněvědný (uměleckohistorický, muzikologický, etnografický) materiál? Pokud ano, jak se liší její metody? Práce podobně přesvědčivé, jako studie Marie Sternové, odpovídají jednoduše a tedy pádně: Rozdíl je v dotazování. Nezakládá jej primárně specifčnost metod, ale specifčnost motivů jejich uplatnění. Neznamená to samozřejmě, že by zde Baarovo literární dílo bylo degradováno na instrument, diplomantka s ním všude nakládá s plným respektováním jeho uměleckých kvalit. Že se při tom pohybuje v horizontu současného stavu literárněvědného poznání uměleckého materiálu, jehož výklad byl několikačetně deformován, vyznívá v kontextu práce stejně samozřejmě, jako ostatní výsledky autorčina úsilí, je to ovšem hodno samostatného ocenění. Charakter Baarova kotvení v kontextu moderní české katolické kultury osobně pokládám za jedno z velmi podstatných pozitiv práce.

Druhou linii svého výkladu, sledování kulturně historického vývoje chodského regionu, vede diplomantka se stejně bezpečnou znalostí a pochopením. Znovu osobně si zde zvláště cením vyvážené kapitoly *Chodsko v umění a literatuře s vědomím, jak obtížný „žánr“ zde bylo třeba zvládnout*. Pro stejně poučený exkurz do lidové kultury našla diplomantka dobrý skladebný princip v ročním cyklu. Stejně jako následující výklad chodského kroje a chodského nářečí vyhnula se i tato kapitola nebezpečí mechanické deskriptivnosti.

Vhodný pendant kulturněhistorické části práce tvoří část, zpracovávající provedené empirické šetření. Na zneklidňující otázky, které nesou celou práci, bylo možno hledat odpovědi analytickými úvahami, pro něž si diplomantka vhodně připravila materiál. Oceňuji odvahu, s níž se rozhodla jinak: pro empirické šetření v regionu a srovnávací šetření v Praze. Sedm vstupních hypotéz a odpovídající struktura dotazníku postupují od znalostí osobnosti a díla Jindřicha Šimona Baara a míry účasti na regionálním kulturním životě po obtížně měřitelný podíl lidové kultury v aktuální každodennosti a pociťování chodské identity. Šetření bylo dobře připraveno, čistě provedeno a výsledky zpracovány a interpretovány korektně a efektivně. Stejně podstatný rozměr hodnocení může vytvořit fakt, že empirické šetření je ve vztahu k celku

práce plně funkční a cenným způsobem obohacuje a doplňuje obraz, stanovený kulturně historickou částí.

Část diplomových prací, s nimiž se setkáváme, více či méně zručným způsobem reprodukuje, co se diplomant naučil. Vždy si více cením prací, které podávají výsledek samostatného užívání toho, co se diplomant naučil. Práce Marie Sternové patří jednoznačně do této kategorie. Je výsledkem velmi samostatné a poučené cesty k tématu a neokázale prokazuje, kolik dílčích disciplin a metod její autorka zvládla.

Stranou hodnocení by neměla zůstat kompoziční a jazyková stránka práce. Logická přehledná výstavba dobře slouží tématu a vede čtenáře. Schopnost jasné stručné formulace pak vyznačuje jazykovou materii práce. V její dikci si autorka neponechala prostor pro sebe, nekomentuje své kroky, nevysvětluje své záměry, neupozorňuje na to, co nového přináší. Text důsledně slouží tématu, ne svému hodnocení. I když je mi takový postoj blízký, mohou pro určitý typ čtenáře zůstat některé jeho kvality a míra úsilí autorky nepovšimnuty. Zmínil jsem v úvodu sympatický náboj, který textu dává autorčina zainteresovanost na tématu. O to více oceňuji, s jakou akribií k tématu přistoupila, jak nikde nedovolila svému zaujetí přestoupit hranice věcné objektivity.

Diplomovou práci Marie Sternové *Jindřich Šimon Baar a kultura chodského regionu* z uvedených důvodů **plně doporučuji k obhajobě.**

V Praze 21. 5. 2006

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.